

Subject Area
Educational Sciences

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 104
PP: 3705-3709

Arrival
19 September 2022

Published
30 November 2022
Article ID Number
65824

Article Serial Number
11

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.2922/8/sss.65824>

How to Cite This Article
Alandağ Dolaşık, B.
(2022). "İlköğretimden Başlayarak Öğrencilere Verilen Sanat Eğitimi ve Sonuçları" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:104; pp:3705-3709

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

İlköğretimden Başlayarak Öğrencilere Verilen Sanat Eğitimi ve Sonuçları

Art Education Given to Students Starting from Primary Education and its Results

Betül Aslandağ Dolaşık¹

¹ Öğretmen., MEB, Karaman, Türkiye

ÖZET

Sanat eğitiminde genel olarak toplumda yaşayan bireyler için bir sanat kültürünün oluşturulması zaman içerisinde bu kültürün geliştirilmesi ve klasik sanat düzeyine çıkarılarak bunun yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Bunun gerçekleşmesi yönünde okul öncesi eğitimden başlayarak, üniversite eğitimi sonuna kadar devam eden bir süreçtir. Eğitim görülen her aşamada sanat eğitimine yönelik yapılan etkinliklerde amaç; eğitim gören öğrencilerin yeteneklerini, tasarım yapabilme kabiliyeti ve yaratıcı ruhunu geliştirerek, sanatsal olarak gelişimlerini sağlamaktır.

Özellikle örgün eğitimin temelini oluşturan okul öncesi dönemden başlayarak sanat dersleri ve bununla alakalı etkinliklerin yapılması ve en önemlisi de tasarımın yapılmasıdır. Sanat dersi eğitiminde, çocukların yeteneklerini doğru şekilde kullanması ve ortaya görsel bir ürün çıkarmasını sağlamak temel amaç olmalıdır. Bunu gerçekleştirmek için sınıf öğretmenlerinden tasarım ve resim öğretmenlerine kadar herkese sorumluluk düşmektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının eğitim vermekle sorumlu oldukları kişilere yönelik, sanat eğitimlerinin gelişimi, bunun sürekliliğinin korunması ve sanat konusunda teknik ve yöntemler hakkında donanıma sahip olmaları sağlanmalıdır. Araştırma Karaman İlinde bulunan Milli Eğitime bağlı olan ilköğretim, orta ve liselerde sanat eğitimi derslerinin verildiği üç okulda yapılmıştır. Bu eğitim kurumlarının işlevsel olması önem taşımaktadır. Araştırmamızda nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplamak için öğrencilere atölye ortamında da test soruları yöneltilmiştir. Bu araştırmanın amacı eğitim sırasında öğrencilere yönelik sanat eğitimlerinin önemini ele alarak değerlendirmek ve akademik olarak önerilerde bulunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Tasarım, Sanat Eğitimi, Okul Öncesi, Yükseköğretim

ABSTRACT

In art education, it is aimed to create an art culture for the individuals living in the society in general, to develop this culture over time and to increase it to the level of classical art. To realize this, it is a process that starts from pre-school education and continues until the end of university education. The purpose of the activities for art education at every stage of education; They enable the students to develop artistically by developing their talents, design ability and creative spirit.

Especially starting from the pre-school period, which forms the basis of formal education, art lessons and related activities are carried out, and most importantly, design. In art lesson education, the main purpose should be to ensure that children use their talents correctly and produce a visual product. In order to achieve this, everyone has a responsibility, from classroom teachers to design and painting teachers. In this context, it should be ensured that teacher candidates are equipped with the development of art education, the preservation of its continuity, and techniques and methods in art for the people they are responsible for teaching. The research was carried out in three schools in Karaman, which are affiliated to the National Education, where art education courses are given in primary, secondary and high schools. It is important that these educational institutions are functional. Quantitative research method was used in our research. In order to collect data, test questions were asked to the students in the workshop environment. The aim of this research is to evaluate the importance of art education for students during education and to make academic suggestions.

Keywords: Art, Design, Art Education, Preschool, Higher Education

1. GİRİŞ

Günümüzde bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi sonucunda bu durum eğitim alanlarında gelişmelere olanak sağlamıştır. Bu gelişmeler neticesinde dünyada ve Türkiye’de sanat eğitimine verilen önem artmaya başlamıştır. Sanat aynı zamanda, eğitimde temel olan derslerin bir yönüyle tamamlayıcı konumuna gelmiştir.

Türkiye’de son dönemlerde sanat eğitimi alanında kayda değer gelişmeler olmakta, ancak tam olarak eğitim birimlerince sanatın amacı ve gereğinin anlatılmadığı düşünülmektedir. Toplum içinde hak ettiği yeri tam olarak zaman içerisinde alamamıştır. Sanat eğitiminin branş öğretmenlerinin eğitiminde yer verilmemiş olması ders yüklerinin doldurulması için farklı ders hocalarına verilmiş olması bu durum karşısında düşündürücüdür.

İlköğretimden başlayarak eğitim süresince sanat eğitiminin istenilen düzeye ulaşmasında sanat eğitiminin bilimsel olarak araştırılıp incelenmesi ve uzman görüşlerine yer verilmesi gerekmektedir. Yeni paradigmaya dayanan eğitim sisteminin ve sanat eğitiminin gerekliliğinden sık olarak söz edilmekte ve yeni araştırmalar yapılmaktadır.

Sanat tanım olarak insanın içinde olan yaratıcılığını bazı şekil, form ve görseller ile dışavurum biçimi olarak tanımlanmaktadır (Büyükışleyen, 1978). Sanat tanımlamasının tam olarak anlaşılmasından sonra, eğitiminin başlaması gerekli olmaktadır. Bu sanat eğitimi sürecinin en önemli olduğu zaman dilimi ise eğitim öğretime

başlanılan ilk yıllardır. Kişinin bireysel olarak gelişiminin ve özgünlüğünün başladığı bu dönemde iyi bir eğitmen tarafından öğretilen sanat eğitimi kişinin geleceğinde sanat anlamında olumlu sonuçlar doğuracaktır. Yeteneklerin ve zihinsel gelişimin çok önem kazandığı ve günümüzdeki eğitim sisteminde geçirilen evrelerde sanat ve eş değerinde olan sanat dalları değer kazanmıştır. Kişinin yeteneklerine önem verilerek, ortaya çıkardığı yetileri sanat ile şekillenebilir hale getirilmiştir. Hızla değişen ve gelişen yaşam koşulları bireyin aynı zamanda zihni ile ortaya koyduğu veriyi sanat ile bir arada kullanmaya zorlamıştır. İyi bir sanat oluşması için yaratıcı olarak tasarlayan beyinlere ihtiyaç vardır. Bunun içinde eğitimin doğru zamanda ve doğru kişilerce verilmesi gerekmektedir. Birey küçük yaşlardan itibaren başlayarak önce fiziksel sonra da zihinsel olarak gelişip sanat eğitimini alması vazgeçilmezdir. Türkiye’de sanat alanında eğitimin örgün eğitim olarak görülmesi 18. yüzyılda olmuştur. III. Selim zamanında kurulan Mühendis Hane-i Berr-i Hümayun (Mühendis Okulu 1793)1795 programında resim derslerine yer veren ilk resmi kurumdur (Ünver, 2002). Zaman içerisinde 1968 de resim dersleri ilkököl programına konulmuştur. 1992 tarihli ilköğretim kurumları, Resim-iş dersi öğretim programında ise sanatsal ifade yollarının ve resim tekniklerinin öğretilmesinin önem kazandığı görülmektedir.

2. EĞİTİM SÜRECİNDE SANAT DALLARININ EĞİTİMİ VE ETKİLERİNİN ÖNEMİ

Sanat eğitimi, görsel sanatlar ve geleneksel Türk sanatları alanında gündelik hayatta öğrenilen bilgiler ve diğer öğrenmiş olduğu bilim dalları bilgilerinin ortaklaşa kapsamlı biçimidir (Alakuş, 2009).

Sanat sadece zevk ve para kazanmanın bir yolu değil insan psikolojisi ve gelişimi için de önemli bir etkidir. (Konuk, Konuk, 2019). Günümüzde okullarda ilk sanat eğitimi olarak resim eğitimi verilmektedir. Son zamanlarda özellikle resim iş eğitiminin yanında geleneksel sanatlar ile alakalı daha kapsamlı müfredatlar hazırlanmaktadır.

Resim sanatına ilave olarak plastik sanatlar adı altında, seramik eğitimi, heykel yapımı ve grafik çizimi gibi alanlara yer verilmiştir (Ertürk, 2013).

2.1. Görsel Sanat ve Geleneksel Sanat Eğitimi Dersleri

Sanat eğitimi dersleri sadece bireylerin değil toplumun bir kültürel olarak hayat bulması için yapılmış bir eylemdir. Kişinin kendini doğru olarak ifade edebilmesi ve kendine olan güven duygusuna sahip olması ve bunu geliştirmesi bakımından önemlidir (Buyurgan, 2012).

Sanat eğitim sürecinin başladığı ilk yıllarda eğitim veren öğretmenin bu konuda çok tecrübeli ve dikkatli olması gereklidir. Bu sürede öğrencinin bireysel olarak yakından gözlemlenmesi ve yaptığı çalışmalar hakkında birey ile iletişim kurması, tasarım sürecinin ve beraber değerlendirilmesi yapılmalıdır. Hepsinden daha önemlisi bu eyleme giden sürecin önemli ve değerli olmasıdır (Dighe, 1998).

Sanat eğitiminin ilk eğitim öğretim dönemlerinde verilmeye başlaması bireylerin sanatsal gelişimleri için daha yararlı olacaktır. İlk eğitim yaşları üretmenin ve yaratıcılığın fazla olması sebebiyle iyi ve doğru değerlendirilmesi gereken bir dönemdir. İlk olarak sınıf öğretmenlerinin yeterli olmaları istenilen seviyeye öğrenciyi getirmeleri gerekmektedir. Yerinde ve doğru yönlendirilmelerin yapılması gerektiği yerlerde yapılmadığında ve eksik kaldığında bireyin bu durumda istenilen seviyeye gelmesi mümkün olmamaktadır. Bunun sonucu olarak da sanat eğitiminin birey üzerindeki etkisi azalmaktadır. Sanat eğitimlerini artırmak amacı ile sorgulayan, kendine güven duygusu yüksek bireyler yetiştirmek amaçlarımızdan olmalıdır. Bu amaç doğrultusunda sorulan sorulara cevap aranmalıdır. Bunlar;

- ✓ Sanat eğitiminin ne kadar gerekli olduğu ve öneminin incelenmesi,
- ✓ Sanat derslerinin kişiye kazanımları,
- ✓ Sanat sayesinde ortaya çıkan yaratıcılık gücünün diğer alanlara etkisinin tespiti,
- ✓ Kişilik ve benlik gelişimine katkı oranı ve bunun tespiti,
- ✓ Düşünme ve üretmeye etkisi ve bunun tespiti,
- ✓ Diğer branşlara katkısının ne kadar olduğunun tespiti,
- ✓ Sanatın geleneksel kültüre katkısının tespiti,
- ✓ Sanatın psikolojik ve ruhsal etkisinin birey üzerindeki etkileri araştırılmalıdır.

Bu sanat eğitimine gerekli önemin verilmemesinin problem olduğu bilinmektedir. Bu çalışmada ilköğretim alanında eğitime başlayarak, yüksek öğretime kadar geçen sürede eğitim gören kişilerin atölyelerde sanat ile ilgili sorular sorularak araştırılmış, branş öğretmenlerinin bakış açıları ve katkılarının neler olduğu tespit edilemeye çalışılmıştır.

1960'lı yıllarda sanat eğitimi ile ilgili yeni gelişmeler olmuş ve ilk defa sanat eğitiminden söz edilmeye başlandığı görülmektedir. Bu yaklaşım sanat eğitiminin programlara girmesini sağlamıştır.

Genel olarak verilen eğitimin birleşenlerine bakıldığında, sanat eğitiminin kişiliğe uyumlu bir bütün halinde gözetip gelişmesini amaç edinmektedir (San, 1977). Erken dönemlerde bu konuda yeterli eğitim almamış ya da üzerinde durulmamış küçük yaş gruplarında ilerleyen dönemlerde estetik ve yaratıcılık duygularında eksik desteklenmeyen algıları düşük bireyler olduklarıdır. Bu sanat eğitiminin ilk eğitimler ile başlamadığı durumlarda engel teşkil etmektedir (Feeney, 1978).

Eğitim sürecinde verilen ders saatlerinin az olması, kullanılacak malzemelerin ergonomik olmaması, çalışma için uygun ortamın bulunmaması, fiziki şartların ve ekonomik kaynakların yeterli olmaması verilen sanat dersinin verimliliğini düşürmektedir.

Diğer çalışma alanlarında verilen sanat eğitimi içinde özellikle özel yeteneğe sahip bireylere yönelik çalışmaların artırılması sürdürülebilir eğitsel süreç olarak görülüp değerlendirilmelidir (Aral, 1999).

İlköğretim müfredatlarında sanat derslerinin ikinci kademe döneminde yapılan dersler arasına girmesi uygulamanın ne kadar eksik olduğunu yapılan görüşmelerde bizlere göstermektedir. Üretim tasarlayan kendine göre özgün yetiştirebilen bireyler için en iyi zamanların yapılan atölye gözlemlerde bu dönemlerde olduğu görülmüştür. Sanatsal yaratımların oluşması ve ortaya çıkması ortamların ve öğretmenlerin desteği ile olmaktadır.

Tasarımlar yapan, yeni bir şeyler ortaya koyan insanlar toplumu geleceğe taşıyan dinamik unsurlardır. Sanat insanın yaşamı biçimlemesi olarak da görülmektedir (Avcı, 2000).

Sadece bu eğitimin sınıf öğretmenleri tarafından değil okul yönetimi ve en önemlisi aile desteğinin de katkısı ile yeterli hale gelecektir. Çünkü bireylerin hayatı boyunca tüm yönlerinde ayrı ayrı yetenek ve beceriler vardır (San, 2004).

Okul öncesi ve eğitim dönemlerinin her aşamasında sanatsal yeteneklerin keşfi için gerekli etmenler şunlar olduğu düşünülmektedir;

- ✓ Okul yönetimlerinin sanatsal ve kültürel dersler için duyarlı olarak gerekli olan desteği her alanda sağlamaları,
- ✓ Sanatsal uygulamalarda maddi ve manevi desteklerini göstererek yapıcı bir politika izlemeliler,
- ✓ Eğitim alanlarında fiziki şartların uygun hale getirilmesi,
- ✓ Sanat ve spor gibi derslere karşı oluşan olumsuz tutumların ortadan kaldırılması,
- ✓ Ailelerin bu konularda teşvik edilmesi ve yaklaşımlarının olumlu hale getirilmesi,
- ✓ Sanat ile ilgili yarışma ve festivallerin düzenlenmesi,
- ✓ Yerel yönetimlerin ve devlet kurumlarının bu ve buna benzer etkinliklerde iştirakçi olarak katılmaları gerekmektedir.
- ✓ Sanat derslerinin gerekliliği hakkında seminerlere ve bilgilendirme toplantılarına önem verilmesi, sayılarının artırılması,
- ✓ Bakanlık tarafından hazırlanan eğitim müfredatlarının saat ve içerikleri değiştirilerek başarının artırılması sağlanması, gibi etkenler zaman içerisinde aşamalı olarak yapıldığında zor olmayacağı görüşmelerde bu kanaati oluşturmaktadır.
- ✓ Sanat, eğitim bilimlerinin bir dalı olmasının yanında estetik, sanat tarihi ve bunun öğretimi ile alakalı konuları araştırarak, sorulara doğru cevap arayan, bulan ve değerlendiren bilim dalıdır. Sanat eğitimi, psikoloji ve sosyoloji gibi kişi ve toplumları ilgilendiren, birçok alan ile ilişki kurarak sorunlar karşısında çözüm önerileri getirir.

Bu eğitimlerin sonucunda doğru ve yararlı bilgilerin yetersiz kalması düşünme yeteneğinin kazanılması, geleneksel eğitimin gerekli olduğunu göstermektedir (Çağlar, 2001).

Genel anlamda bakıldığında sanat eğitimi sadece ilk eğitim hayatımızda değil aslında bir ömür, sanat ile yaşamamız gerekliliğini görmektedir. Bu bakış açısına göre bakıldığında sanat eğitiminin insan hayatı için her zaman gerekli olduğu, insan yapısı itibari ile üreten bir varlık olduğu için bu çabanın bir sonucu olmalıdır. Şartlar uygun hale getirildiğinde sağlıklı bir düşünce sonucunda tasarlanan ve üretilen eserler yapılan doğru işlerin karşılığı olarak ortaya çıkacaktır. Eğitim alan kişiler yaşamının her döneminde bunu kuşkusuz olarak yaşamlarının her aşamasında kullanabilmektedirler.

Değişim gösteren yeni eğitim uygulamalarında sadece sözel ve sayısal zekayı ön planda tutmak geliştirmek değil, bunun yanında görsel yönlerinde gelişmesi tamamlanmalıdır (Türe, 2007).

Bu sanatsal çalışma eğitiminin eğitim alan öğrencilere ve bireylere katkısı bütün boyutları ile ele alınmıştır (Ülger, 2015). Atölyelerde verilen eğitim öncesi ve sonrasında yapılan gözlemlerde ulaşılan sonuçlar aşağıda maddeler halinde verilmiştir;

- ✓ Eğitim alan çocuklarda görsel zekanın ve görsel olgunun geliştiği,
- ✓ Farklı olan benzerliklerin kolayca ayırt edilmesi,
- ✓ Yapılan eylemlerde renklerin kullanımı, biçimlerin formları ve dokuları kolayca tanımlanması,
- ✓ Görsel hafızalarının diğer bireylere göre daha çok gelişmesi,
- ✓ El becerilerinin gelişmesi, göz ve parmak koordinasyonlarının doğru kullanılması,
- ✓ Yapı ve oranlar arasında doğru ilişki kurma,
- ✓ Günlük hayatta araç ve gereçlerin doğru kullanılma yeteneklerinin gelişmesi,
- ✓ Malzemelerin kullanım amaçlarının tespitinin yapılması,
- ✓ Hızlı seçim yaparak karar verme,
- ✓ Odaklanma süreleri,
- ✓ Sosyal çevre ve duygusal alanlarının genişlemesi,
- ✓ Olaylar karşısında yaratıcı düşünebilmeyi ve olumlu davranışlar sergilemeyi öğrenmeleri,
- ✓ Bilgileri ile birlikte hayal kurma güçlerini öğrenmeleri,
- ✓ Bir başka kişi ya da kişilere ihtiyaç duymadan kendi bireysel işlerini yapabilmeleri,
- ✓ Gruplar arasında iş birliği yapma ve organizasyon işlerinde ön plana çıkma kabiliyeti,
- ✓ Liderlik vasıflarının gelişmesi,
- ✓ Düşünülen ve tasarlanan şeyleri uygulayarak sonuca ulaştırma,
- ✓ Yorum yapma kabiliyeti kazandırma,
- ✓ Çözüm önerileri sunma ve kendini net ifade edebilme gibi sanat eğitiminin insan üzerinde etkileri olmaktadır.

Sanat eğitimi gören ve bu alanda eğitim alan bireylere yapılan çalışma sonrasında kendileri sanat alanında yaptıkları işlemler sonucunda neler kazandırdığı ve katkılarının neler olduğunun tespit edilmesinde ulaşılan bulgular aşağıda ki gibidir;

- ✓ Kişilerin yeteneklerinin ve kişiliklerinin gelişmesi sağlar.
- ✓ İnsanların yeni fikir üreterek aynı zamanda iç dünyalarını yansıtmasını sağlar.
- ✓ Bireylerin sözel ve sayısal zekalarına katkı sağlar, analitik düşüncelerini kolaylaştırır.
- ✓ Durumlar karşısında yorum yapma kabiliyetinin geliştirir.
- ✓ Soyut ve somut kavramları daha iyi algılar.
- ✓ Estetik bakış açısını ve perspektif kavramları geliştirir.
- ✓ İnsan ruhunu dinlendirerek, bilimsel buluşların ortaya çıkmasını sağlar.
- ✓ Doğayı daha iyi anlayarak yorumlama ve saygı duyma kabiliyetlerini artırır.
- ✓ Özgür düşünme yeteneği kazandırarak, problem çözümüne katkı sağladığı yapılan çalışmalar sonucunda görülmüştür.

3. SONUÇ

Atölyelerde verilen sanat eğitimleri kişilerin el becerilerini geliştirdiği kadar kendilerine olan güven duygularını da geliştirmektedir. Sanat eğitimi ezbere dayalı olmayan akıl yürütme, kendine özgü ve elde olan bilginin yeni düşünceler ile harmanlanarak bu işe yeni duyarlı genç beyinler yetiştirmek eğitimin bize vereceği en büyük sonuç olmalıdır.

Yapılan araştırmada sanat eğitimi alan ve bunu severek uygulayan bireylerin kafalarında ki olumsuz dűřüncelerden kurtularak rahatladıkları tespit edilmiştir. İyiyi bulma sonucunda kişide duygusal olarak tatmin başlamaktadır. Bu durumda hayatına olumlu yansımaktadır. Bu uğraş kişilere sorulduğunda kazanımlarının neler olduğu sorusuna, cevap olarak güven duygusu da kazandırdığını ifade etmişlerdir.

Sanat eğitimi kişilerin gelişim ve değişimleri ile orantılı olmalıdır. Nasıl ki küçük yaşta çocuklara oyuncak seğimi yapılmakta ise, sanat eğitiminin de doğru zamanda yapılması ve buna dikkat edilmesi gerekmektedir.

Bedensel ve beyinsel gelişim bireyin çağına uygunluk, bunun kullanılışı ve güvenilirliğe uygun oyuncak seğimi nedenli önemli ise sanat eğitimi alan bireylerinde bunu dikkate almalılar. Uygun şartlarda uzman kişilerden eğitim almalıdırlar. Bu şekilde doğru hareket edilmiş olur. Çünkü bireyler üretim alanlarına yaşadıklarını ve güncel olan hayatlarını yansıtmaktadırlar.

Genel anlamda bakıldığında sanatsal yaratıcılık görülen eğitim sonucunda ve imkanlar sayesinde olduğu görülmüştür.

Sanat da eğitimin bir parçası olarak görülmeli ve bunun için geę kalınmadan çağdaş olarak donanımlı eğitim almış, geleceğe hazır olan bireyler yetiştirilmelidir. Yeterli olanaklar sağlanarak yeni deneyimler ve beyinler kazanılmalıdır. Bu durum sanat eğitimini daha zevkli hale getirecektir. Öğretmenlerin ve ailelerin eğitimsizliği sanat eğitiminin durumunu bir adım öteye geğmesini engellemektedir. şartlar ve ortam hazır hale getirildiğinde bireylerde ki eğitim kendini net olarak pozitif yönde ortaya çıkarmaktadır. Bireylerin bu eğitimi alarak sanatsal dűřünebilme, bunu hissedebilme ve yorumlayabilmesi sağlanmalıdır. Sanat eğitiminin de bir disiplin çerçevesinde olduğu unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

1. Alakuş A.O. ve Mercin, L. (2009). Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi, Pegem Yayınları, s. 16. Ankara.
2. Aral, N. (1999). Sanat Eğitimi-Yaratıcılık Etkileşimi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15, s 17-18.
3. Avcı, Sati. (2000). 3-12 Yaş Arası Çocukların Sanat Eğitimi Üzerine Görüş ve Öneriler. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
4. Büyükişleyen, M. Zahit. (1978). Sanat ve İş Eğitimi Metodu, Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu Eğitim Enstitüleri, Ankara.
5. Buyurgan, S. ve Buyurgan U. (2012). Sanat Eğitimi ve Öğretimi Eğitimin Her Kademesine Yönelik Yöntem ve Tekniklerle, Pegem Yayınları, s 13, Ankara.
6. Dighe, J., Calomiris, Z. ve Zutphen, C. V. (1998). Nurturing the Language of Art in Children. Young Children, 53, s 4-9.
7. Ertürk, M. (2013). İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, Anadolu Journal of Educational Sciences International, January, 3, s 78.
8. Feeney, S. ve Moravcik, E. (1978). A Thing of Beauty: Aesthetic Development in Young Children. Young Children, September; 7, s 15.
9. Konuk, Derya ve Konuk, Mustafa. (2009). Karaman Müzesinde Bulunan Yöresel Kırkıtli Dokumaların Teknik ve Motif Özellikleri, Kalemişi Dergisi, 15, S 177.
10. San, İnci. (1977). Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık, Kırallı Ofset.
11. San, İ. (2004). Sanat ve Eğitim Yaratıcılık Temel Sanat Kuramları Sanat Eleştirisi Yaklaşımları, Ütopya Yayınevi, Ankara.
12. Türe, Nazmiye, (2007). Eğitimde ve Öğretimde Bir Araç Olarak Görsel Sanatlar Eğitiminin Öğrencilere Sağladığı Katkıları, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-iş Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Konya.
13. Ülger, Kani, (2015). Sanat Eđitiminin Dűřünce Becerileri Üzerine Etkisi, Milli Eđitim. 206, S 135.
14. Ünver, Erdem, (2002). Sanat Eğitimi, Nobel Yayınevi, Ankara.